Danıştay İDDK., E. 2024/243 K. 2024/2744 T. 11.11.2024

T.C. Danıştay Başkanlığı - İdari Dava Daireleri Kurulu
Esas No.: 2024/243
Karar No.: 2024/2744
Karar tarihi: 11.11.2024
Belgeyi Lexpera'da Görüntüle

T.C.

D A N I Ş T A Y

İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU

Esas No : 2024/243

Karar No : 2024/2744

TEMYİZ EDEN (DAVALILAR) : 1- ... Bakanlığı

(... Havalimanı Gümrük Müdürlüğü)

VEKİLİ : Av. ...

2- ... Genel Müdürlüğü

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVACI) : ... İnşaat AŞ

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı ısrar kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: İstanbul Havalimanı Gümrük Müdürlüğünce tescilli Nisan, Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım 2019 dönemlerine ait olan toplam 18 adet muhtelif tarih ve sayılı gümrük beyannamesi kapsamında ödenen toplam 381.385,00 TL TRT bandol ücretinin yersiz ödendiğinden bahisle iadesi istemiyle yapılan 02/04/2020 tarihli başvurunun reddine ilişkin ... tarih ve ... sayılı işlemin iptali ile fazladan ödenen 381.385,00 TL bandrol ücretinin yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla; serbest dolaşıma giriş beyannamesi muhteviyatı eşyaya ilişkin olarak, referans fiyat doğrultusunda ihtirazi kayıtla beyan edilen kıymete istinaden TRT bandrol ücreti tahakkuku yapılmış ise de, kıymet tespit yöntemleri sırasıyla uygulanmadan referans fiyatlar esas alınarak kıymet tespiti yapılmaması gerektiği, 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre, eşyanın gümrük kıymetinin öncelikle, eşyanın satış bedeli olduğu, satış bedelinin tespit edilememesi halinde, sırasıyla Kanunda sayılan diğer yöntemlere geçileceğinin açık olduğu, davacı itirazı üzerine uyuşmazlık konusu eşyalara ait faturalarda yazılı kıymetlerin gerçeği yansıtmadığı

yolunda gerek ihraç ülkesinin yetkili makamları nezdinde gerekse eşyayı ihraç eden firma nezdinde bir tespit yapılmadığı, bu haliyle satış bedeli yönteminin terk edilme nedenlerinin somut olarak ortaya konulmadığının görüldüğü, bu durumda, satış bedeli yönteminin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının açıkça ortaya konulamaması, davalı idarenin söz konusu beyannamelere konu satış bedellerinin yani fatura kıymetlerinin doğruluğunun tespiti amacıyla her türlü bilgi ve belgeyi inceleme hak ve yetkisine sahip olmasına rağmen, bu yönde gerek ihraç ülkesinin yetkili makamları nezdinde, gerekse eşyayı ihraç eden firma nezdinde herhangi bir tespit yapılmaması sebebiyle, referans kıymetin tamamlanması amacıyla yurt dışı gider olarak beyan edilerek gerçekleştirilen tahakkuk üzerine fazladan ödenen TRT Bandrol ücretinin iadesi istemiyle yapılan itirazın reddine yönelik dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı, öte yandan, Anayasa'nın 125/son maddesi uyarınca hukuka aykırı bulunan tahakkuk işlemi neticesinde davacıdan fazladan tahsil edilmiş bulunan tutarın da davacıya ödenmesinin Anayasal ve yasal bir zorunluluk olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, söz konusu 381.385,00 TL TRT bandrol ücretinin davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti : ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E:..., K:...sayılı kararıyla; istinaf başvurularına konu ... İdare Mahkemesi kararının hukuka ve usule uygun olduğu ve davalı idareler tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği gerekçesiyle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir.

Daire kararının özeti: Danıştay Onuncu Dairesinin 15/03/2023 tarih ve E:2022/3096, K:2023/1317 sayılı kararıyla; Nisan, Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım 2019 dönemlerinde ithal edilen cep telefonlarına ilişkin düzenlenen 18 adet muhtelif tarih ve sayılı gümrük beyannamesine konu eşyaların satış faturasındaki bedel ile referans alınan bedel arasındaki matrah farkı üzerinden 381.385,00-TL TRT bandrol ücreti tahakkuk ettirilmesi üzerine ihtirazi kayıtla toplam 381.385,00-TL'nin ödendiği, en son ödemenin 15/11/2019 tarihinde yapıldığı görülmekte olup davacı şirket tarafından ödenen tutarın iadesi istemiyle her bir ödeme tarihinden veya en son ödemenin yapıldığı 15/11/2019 tarihinden itibaren altmış gün içinde, idareye başvuru yapılması ya da dava açılması gerekirken bu süre geçirildikten sonra 02/04/2020 tarihinde yapılan başvurunun 27/04/2020 tarihinde tebliğ edilen işlemle reddi üzerine 29/05/2020 tarihinde açılan davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varıldığı gerekçesiyle ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının bozulmasına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi ısrar kararının özeti: ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla; bakılan davada, Danıştay Onuncu Dairesince her ne kadar 381.385,00-TL'nin iadesi istemiyle 02/04/2020 tarihinde yapılan başvurunun 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesine göre yapılmış bir başvuru olduğunun kabulü gerektiği, söz konusu başvurunun dava açma süresini yeniden canlandırmayacağı belirtilmiş ise de; davacının 2019 yılı sonunda Gümrük Müdürlüğüne vergilerle birlikte TRT bandrol ücretini de ihtirazi kayıtla ödediği, yaptığı ödemenin yersiz olduğunu belirterek iadesi istemiyle 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca 02/04/2020 tarihinde idareye başvuru yapmasına herhangi hukuki bir engel bulunmadığından, anılan başvurunun reddi üzerine, açılan davanın dava açma süresi (altmış gün) içinde olduğu sonucuna varıldığı,

Nitekim benzer bir uyuşmazlıkta fazla ödenen bandrol ücretinin iade edilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın süre aşımı nedeniyle reddedilmesi üzerine mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruya ilişkin Anayasa Mahkemesinin 2017/28013 numaralı B.A.Ş. başvurusu ile ilgili olarak 01/10/2020 tarih ve 31261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 22/07/2020 tarihli kararında; "...Sonuç olarak; Mahkemenin dava açma süresini belirlerken

tahakkuk tarihinden itibaren 2577 sayılı Kanunun 11. maddesinin uygulanması ile başvurucunun hatasının farkında olmadığını iddia ettiği bir döneme hasretmesine ilişkin yorumunun başvurucunun dava açmasını imkânsız kılarak başvurucu üzerinde ağır bir yüke sebep olduğu, katlanmak zorunda kalınan külfetin hedeflenen meşru amaçlarla orantılı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır." gerekçesiyle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiği,

Bu itibarla, ... İdare Mahkemesince verilen ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararın, aynı gerekçe ve nedenlerle Dairelerince de uygun görüldüğü, istinaf istemlerine ilişkin dilekçelerde ileri sürülen iddiaların, sözü geçen kararın kaldırılmasını sağlayacak durumda bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurularının reddi yolundaki ilk kararda ısrar edilmiştir.

TEMYİZ EDENLERİN İDDİALARI : Davalı idareler tarafından, davanın süresinde açılmadığı, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davacı tarafından, savunma verilmemiştir.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'İN DÜŞÜNCESİ : Temyiz istemlerinin kabulü ile temyize konu kararın bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül ettiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeksizin gereği görüşüldü:

Üye Recep Kılıç'ın "Nisan, Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım 2019 dönemlerinde ithal edilen cep telefonlarına ilişkin düzenlenen 18 adet muhtelif tarih ve sayılı gümrük beyannamesine konu eşya üzerinden tespit edilen bandrol ücretine karşı açılacak davada, her bir beyanname dönemine ilişkin incelemenin ayrı ayrı yapılması gerektiği, bu nedenle farklı dönemlere ait beyannamelere karşı aynı dilekçeyle dava açılamayacağı anlaşıldığından dava dilekçesinin 2577 sayılı Kanun'un 5. maddesine aykırı olduğu" yönündeki usule ilişkin ayrışık oyuna karşın, dava dilekçesinin 2577 sayılı Kanun'un 5. maddesine uygun olduğuna karar verilerek işin esası incelendi:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY :

Davacı Şirket tarafından; Nisan, Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım 2019 dönemlerinde ithal edilen cep telefonlarına ilişkin düzenlenen 18 adet muhtelif tarih ve sayılı gümrük beyannamesine konu söz konusu eşyaların kıymetinin "satış bedeli yönteminde" belirlenemeyeceği ve bir sonraki yöntem olan "aynı eşyanın satış bedeli yöntemine" geçilmesine karar verilmesi üzerine gümrük idaresince aynı eşya için diğer distribütör firmanın ülkeye giriş tutarları baz alınarak emsal bedel, referans bedel olarak alınmış ve satış faturasındaki bedel ile referans alınan bedel arasındaki matrah farkı üzerinden 381.385,00-TL TRT bandrol ücreti tahakkuk ettirilmesi üzerine ihtirazi kayıtla toplam 381.385,00-TL ödenmiştir.

Bu kapsamdaki en son ödeme 15/11/2019 tarihinde yapılmış, 31/03/2020 tarihli dilekçe ile yersiz ödendiğinden bahisle toplam 381.385,00-TL bandrol ücretinin iadesi istemiyle davalı idareye 02/04/2020 tarihinde başvuruda bulunulmuştur.

Söz konusu başvurunun ... tarih ve ... sayılı işlem ile reddedilmesi üzerine 29/05/2020 tarihinde bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasında, "Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür."; 10. maddesinin 1. fıkrasında, "İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler."; 11. maddesinin 1. fıkrasında, "İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur."; dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan haliyle 2. fıkrasında, "Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır."; 3. fıkrasında, "İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır." hükmüne yer verilmiş olup, aynı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrasının (e) bendinde, dava dilekçesinin süre aşımı yönünden inceleneceği; son fıkrasında, ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15. madde hükmünün uygulanacağı; 15. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde ise, davanın süresinde açılmadığının belirlenmesi durumunda davanın reddine karar verileceği hükümlerine yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Israra konu olan husus, TRT bandrol ücreti tahakkuk ettirilmesi üzerine ihtirazi kayıtla bandrol bedelini ödeyen davacının, ödeme tarihinden sonra süresi içerisinde dava açmamasına rağmen dava açma süresi geçtikten sonra yaptığı iade başvurusunun dava açma süresini canlandırıp canlandırmayacağına ilişkindir.

Dosyanın incelenmesinden, davacı şirket tarafından 18 adet muhtelif tarih ve sayılı gümrük beyannamesine konu eşyalar için ödenen bandrol ücretine ilişkin en son ödemenin 15/11/2019 tarihinde yapıldığı, yersiz ödendiği iddia olunan toplam 381.385,00-TL bandrol ücretinin iadesi istemiyle 02/04/2020 tarihinde davalı idareye başvurulduğu, söz konusu başvurunun ... tarih ve ... sayılı işlemle reddi üzerine 29/05/2020 tarihinde bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında kişilerin, haklarında daha önce idarece tesis edilmiş herhangi bir işlem olmaksızın, idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için başvuru yapmaları mümkündür. Bu durumda, dava açma süresi, bu başvuru üzerine tesis edilen işlemin tebliğinden itibaren başlamaktadır. Bunun yanında, kişilerin haklarında daha önce tesis edilmiş bir işlem bulunmakla birlikte, idari dava açılmadan önce bu işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi ya da yeni bir işlem yapılması istemiyle yaptıkları başvurunun ise, 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında yapılmış bir başvuru olduğu açıktır. Bu durumda ise, dava açma süresinin dolması halinde söz konusu başvurunun dava açma süresini canlandırması mümkün değildir.

Olayda, Nisan, Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım 2019 dönemlerinde ithal edilen cep telefonlarına ilişkin düzenlenen 18 adet muhtelif tarih ve sayılı gümrük beyannamesine konu eşyaların satış faturasındaki bedel ile referans alınan bedel arasındaki matrah farkı üzerinden 381.385,00-TL TRT bandrol ücreti tahakkuk ettirilmesi üzerine ihtirazi kayıtla toplam 381.385,00-TL'nin ödendiği ve en son ödemenin 15/11/2019 tarihinde yapıldığı görülmekte olup davacı şirket tarafından ödenen tutarın iadesi istemiyle her bir ödeme tarihinden veya en son ödemenin yapıldığı 15/11/2019 tarihinden itibaren altmış gün içinde, idareye başvuru

yapılması ya da dava açılması gerekirken bu süre geçirildikten sonra 02/04/2020 tarihinde yapılan başvurunun 27/04/2020 tarihinde tebliğ edilen işlemle reddi üzerine 29/05/2020 tarihinde davanın açıldığı görülmektedir.

Aktarılan maddi olay dikkate alındığında, yersiz ödeme yapıldığı gerekçesiyle ödenen 381.385,00-TL'nin iadesi istemiyle 02/04/2020 tarihinde yapılan başvurunun 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesine göre yapılmış bir başvuru olduğunun kabulü gerektiğinden, söz konusu başvurunun dava açma süresini yeniden canlandırmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, ısrar kararında belirtilen Anayasa Mahkemesinin 22/07/2020 tarih ve Başvuru No:2017/28013 sayılı kararına konu olan olayda, başvurucunun kendi beyanı üzerine tahakkuk ettirilen bandrol bedelinin başvurucu tarafından sehven fazla hesaplandığı ve idarenin tahakkuk işlemini başvurucunun beyanı üzerine tesis ettiği, sonradan hesaplamanın yanlış yapıldığının anlaşılması üzerine açılan davanın süresinde kabul edilmesi gerektiği yönünde tespitlere yer verildiği görülmektedir. Bakılan davada ise, davacının, ihtirazı kayıt sunmakla birlikte gerek tahakkuk işleminin tesis edildiği, gerekse ödemenin yapıldığı tarihlerde iddia ettiği hususların bilincinde olduğu görülmektedir. Bu durumda, Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının bakılan dava açısından emsal niteliği taşımadığı anlaşılmaktadır. Aksine bir kabul, süresinde dava açmayan kişilerin her zaman yapacakları bir başvuru ile dava açma imkanına kavuşması anlamına gelecek olup, bu durum 2577 sayılı Kanun'da düzenlenen dava açma sürelerinin amacına aykırılık teşkil edecektir.

Bu itibarla, davanın süre aşımı yönünden reddi gerekirken, işin esasının incelenmesinde hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1.Davalı idarelerin temyiz istemlerinin kabulüne;

2. Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle kabulü ile dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik yapılan istinaf başvurularının reddi yolundaki ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin temyize konu ... tarih ve E:..., K:... sayılı ısrar kararının BOZULMASINA,

3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesine gönderilmesine, 11/11/2024 tarihinde, kesin olarak usul ve esasta oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

X- Davacının 2019 yılı sonunda Gümrük Müdürlüğüne vergilerle birlikte TRT bandrol ücretini de ihtirazi kayıtla ödediği, yaptığı ödemenin yersiz olduğunu belirterek iadesi istemiyle 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca 02/04/2020 tarihinde idareye başvuru yapmasına herhangi hukuki bir engel bulunmadığı, anılan başvurunun reddi üzerine açılan davanın süresinde olduğu sonucuna varıldığından, temyize konu kararın ısrar hususu yönünden onanarak diğer kısımları hakkında bir karar verilmek üzere Danıştay Onuncu Dairesine gönderilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk kararına katılmıyorum.